

PRESUDA SUDA

16. ožujka 1999.(*)

„Slobodno kretanje kapitala – Nacionalna zabrana upisa hipoteke u stranoj valuti –
Tumačenje članka 73.b Ugovora o EZ-u”

U predmetu C-222/97,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, koji je uputio Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija), u postupku koji su pred tim sudom pokrenuli

Manfred Trummer,

Peter Mayer,

o tumačenju članka 73.b Ugovora o EZ-u,

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch i P. Jann (predsjednici vijeća), G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón, M. Wathelet (izvjestitelj), R. Schintgen i K. M. Ioannou, suci,

nezavisni odvjetnik: A. La Pergola,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za finsku vladu, Holger Rotkirch, veleposlanik, voditelj pravnih poslova u Ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, Antonio Caeiro, glavni pravni savjetnik, i Barbara Brandtner, iz pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši na raspravi održanoj 9. lipnja 1998. usmena očitovanja portugalske vlade koju zastupa Angelo Cortesão de Seica Neves, pravnik u Općoj upravi za Europske zajednice Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta; finske vlade, koju zastupa Tuula Pynnä, pravna savjetnica u Ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta; švedske vlade, koju zastupa Lotty Nordling, *Rättschef* u Ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta; i Komisije, koju zastupaju Antonio Caeiro i Barbara Brandtner,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 6. listopada 1998.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 27. svibnja 1997., koje je Sud zaprimio 13. lipnja 1997., Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud), uputio je Sudu zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u o tumačenju članka 73.b tog Ugovora.
- 2 To je pitanje postavljeno u okviru zahtjeva za reviziju („*Revision*”) koji su podnijeli Trummer i Mayer zbog odbijanja da se u zemljišne knjige upiše hipoteka izražena u njemačkim markama.
- 3 Ugovorom od 14. studenoga 1995., Mayer, s boravištem u Njemačkoj, prodao je Trummeru, s boravištem u Austriji, udio u vlasništvu nad nekretninom koja se nalazi u Sankt Stefan im Rosenthalu u Austriji, za određeni iznos izražen u njemačkim markama. Temeljem istog ugovora, Mayer se složio da Trummer kupovnu cijenu podmiri najkasnije do 31. prosinca 2000. te se odrekao odredbe o jamstvu vrijednosti i plaćanju kamata. Međutim, stranke su se dogovorile da se plaćanje kupovne cijene osigura upisom hipoteke.
- 4 Dana 1. srpnja 1996. Bezirksgerichtu (okružni sud), Feldbach, podnesen je zahtjev za upis transakcije u zemljišne knjige Sankt Stefan im Rosenthala. Taj je zahtjev 17. srpnja 1996. odobren što se tiče upisa prava zajedničkog vlasništva, ali je odbijen što se tiče hipoteke. Tu je odluku u žalbenom postupku 19. veljače 1997. potvrdio Landesgericht für Zivilrechtssachen [(područni građanski sud) kao žalbeni sud], Graz.
- 5 Ta su dva suda zauzela stajalište da je upis hipoteke kojom se osigurava plaćanje duga izraženog u stranoj valuti protivan članku 3. stavku 1. Verordnung über wertbeständige Rechte (Odluka o pravima na nepromjenjivu vrijednost) od 16. studenoga 1940., kako je izmijenjen člankom 4. Schillinggesetz (Zakon o austrijskom šilingu). U skladu s tom odredbom, hipoteke su moguće samo u austrijskim šilingima, a ako to nije moguće, iznos koji se mora platiti za nekretninu utvrđuje se u odnosu na cijenu čistog zlata.
- 6 Landesgericht für Zivilrechtssachen [(područni građanski sud), kao žalbeni sud,] smatrao je, između ostaloga, da nacionalno zakonodavstvo nije neusklađeno s pravom Zajednice, budući da ne utječe na slobodu kretanja kapitala.
- 7 Istaknuo je u tom smislu da, budući da Ugovor ne sadržava definiciju izraza „kretanje kapitala”, njegovo značenje treba odrediti upućivanjem na nomenklaturu u Prilogu Direktivi Vijeća 88/361/EEZ od 24. lipnja 1988. za provedbu članka 67. Ugovora (SL L 178, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 3., str. 7.).

- 8 Kako se u toj nomenklaturi ne navode prava osiguranja u vezi s nekretninama, konkretno hipoteka u ovom predmetu, Landesgericht für Zivilrechtssachen [(područni građanski sud), kao žalbeni sud,] utvrdio je da transakcija o kojoj je riječ nije obuhvaćena člankom 73.b Ugovora.
- 9 Mayer i Trummer podnijeli su zahtjev za reviziju Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud, Austrija).
- 10 Taj je sud istaknuo da se u Austriji, s obzirom na relevantnu nacionalnu sudsku praksu i pravnu literaturu, upis prava osiguranja u odnosu na dug u stranoj valuti smatra valjanim samo ako je izražen u austrijskim šilinzima u iznosu koji odgovara iznosu duga izraženog u stranoj valuti na dan ulaganja zahtjeva za upis. Taj sud stoga smatra da se zahtjev stranaka može odobriti samo na osnovi temeljne zabrane svih ograničenja slobodnog kretanja kapitala i platnog prometa iz članka 73.b Ugovora.
- 11 Članak 73.b propisuje sljedeće:
- „1. U okviru odredaba određenih ovim poglavljem, zabranjena su sva ograničenja kretanja kapitala među državama članicama te između država članica i trećih zemalja.
2. U okviru odredaba određenih ovim poglavljem, zabranjena su sva ograničenja u platnom prometu između država članica te između država članica i trećih zemalja.”
- 12 Osim toga, u Prilogu I. Direktivi 88/361 u kretanja kapitala uključene su i sljedeće transakcije:
- „II. - ULAGANJA U NEKRETNINE
- A - Ulaganja nerezidenata u nekretnine na nacionalnom državnom području.
- B - Ulaganja rezidenata u nekretnine u inozemstvu.
- [...]
- IX. JAMSTVA, OSTALE GARANCIJE I PRAVO ZALOGA
- A - Odobravaju nerezidenti rezidentima
- B - Odobravaju rezidenti nerezidentima.”
- 13 U uvodu Priloga I. navodi se, *inter alia*, sljedeće:
- „Kretanja kapitala navedena u ovoj nomenklaturi uključuju:
- sve transakcije neophodne za kretanje kapitala: sklapanje i provedba transakcija i povezanih transfera [...],
- [...]

- transakcije likvidacije ili prijenosa stvorene imovine, repatrijaciju primitaka od likvidacije ili neposrednu upotrebu tih primitaka u okviru obveza Zajednice,

[...]

Ova nomenklatura nije zaključan popis za pojam kretanja kapitala – iz tog razloga postoji rubrika XIII. – F. ‚Ostala kretanja kapitala – Razno‘. Stoga je ne treba tumačiti ograničavajućom za doseg načela potpune liberalizacije kretanja kapitala iz članka 1. Direktive.”

- 14 U napomenama za pojašnjenje nomenklature primici od likvidacije (ulaganja, vrijednosnih papira itd.) definiraju se kao „primici od prodaje uključujući eventualnu aprecijaciju kapitala, iznos otplata, primitke od izvršenja presuda, itd.”.
- 15 U tim je okolnostima Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeće prethodno pitanje:

„Je li neodobravanje upisa hipoteke za pokriće postojećeg duga u stranoj valuti (u ovom slučaju njemačkim markama) ograničenje kretanja kapitala i platnog prometa sukladno članku 73.b Ugovora o EZ-u?”
- 16 Na samom početku valja naglasiti, prvo, da nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku ne onemogućava ni izražavanje duga u stranoj valuti ni osiguravanje takvog duga jamstvom, čak i u obliku hipoteke. Ono samo zabranjuje da se hipoteka kojom se osigurava takav dug upiše u stranoj valuti.
- 17 Drugo, obrazloženje Suda temelji se na pretpostavci koju je postavio nacionalni sud da predmetno nacionalno zakonodavstvo osobi prema kojoj postoji dug izražen u stranoj valuti ne dopušta upis hipoteke u austrijskim šilinzima u iznosu većem od odgovarajuće vrijednosti tog duga u austrijskim šilinzima na dan ulaganja zahtjeva za upis.
- 18 Svojim pitanjem nacionalni sudac u biti pita jesu li članku 73.b Ugovora protivni propisi države članice koji određuju da se hipoteka kojom se osigurava dug plativ u valuti druge države članice upisuje u nacionalnoj valuti prve države članice.
- 19 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja prije svega razmotriti je li upis hipoteke za osiguravanje duga plativog u valuti druge države članice obuhvaćen člankom 73.b Ugovora.
- 20 U tom smislu valja napomenuti da Ugovor o EZ-u ne definira pojmove „kretanje kapitala” i „plaćanja”.
- 21 Međutim, kako članak 73.b Ugovora o EZ-u u osnovi reproducira sadržaj članka 1. Direktive 88/361 te iako je ta direktiva bila donesena na temelju članka 69. i članka 70. stavka 1. Ugovora o EEZ-u koji su od tada zamijenjeni člankom 73.b *et seq.* Ugovora o EZ-u, nomenklatura u vezi s kretanjem kapitala priložena Direktivi 88/361 još uvijek ima istu indikativnu vrijednost za potrebe definiranja pojma kretanja kapitala, kao što je bio slučaj i prije stupanja na snagu članka 73.b *et seq.*, podložno

navodu iz uvoda u nomenklaturu, prema kojem popis koji je u njoj sadržan nije zaključan.

- 22 Iz točke II. Priloga I. Direktivi 88/361, iz uvoda u nomenklaturu i iz napomena za pojašnjenje na kraju Priloga I. jasno je da likvidacija ulaganja u nekretninu jest kretanje kapitala.
- 23 Nadalje, hipoteke su klasična metoda osiguranja zajma povezanog s prodajom nekretnine, a to je transakcija obuhvaćena nomenklaturom. U tim okolnostima hipoteka se mora smatrati „ostalim garancijama” u smislu točke IX. nomenklature čiji je naslov „Jamstva, ostale garancije i pravo zaloga”.
- 24 Hipoteka o kojoj je riječ u glavnom postupku neraskidivo je povezana s kretanjem kapitala – u predmetu u glavnom postupku, s likvidacijom ulaganja u nekretninu, a osim toga, uključena je u točku IX. nomenklature kretanja kapitala koja je priložena Direktivi 88/361. Prema tome, obuhvaćena je člankom 73.b Ugovora.
- 25 Drugo, valja razmotriti predstavlja li zabrana upisa hipoteke u valuti druge zemlje članice ograničenje kretanja kapitala.
- 26 Učinak nacionalnih propisa poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku jest slabljenje povezanosti između duga koji se osigurava, a koji je plativ u valuti druge države članice, i hipoteke čija vrijednost radi naknadne fluktuacije valutnog tečaja može postati niža od vrijednosti duga koji se osigurava. Na taj se način može samo smanjiti učinkovitost takvog osiguranja, a time i njegova privlačnost. Stoga, ti propisi mogu zainteresirane strane odvratiti od izražavanja duga u valuti druge države članice, te ih tako mogu lišiti prava koja su sastavni element slobodnog kretanja kapitala i platnog prometa (vidjeti, u vezi s člankom 106. stavkom 1. Ugovora o EEZ-u, presude od 31. siječnja 1984., Luisi i Carbone/Ministero del Tesoro, spojeni predmeti C-286/82 i C-26/83, Zb., str. 377., t. 28. i od 14. srpnja 1988., Lambert, C-308/86, Zb., str. 4369., t. 16.).
- 27 Nadalje, predmetni propisi mogu ugovornim stranama uzrokovati dodatne troškove zahtijevajući od njih da samo radi upisa hipoteke vrednuju dug u nacionalnoj valuti i ovisno o slučaju službeno evidentiraju tu konverziju valute.
- 28 U tim okolnostima, obveza primjene nacionalne valute za potrebe upisa hipoteke treba se u načelu smatrati ograničavanjem kretanja kapitala u smislu članka 73.b Ugovora.
- 29 Međutim, finska vlada tvrdi da slobodno kretanje kapitala nije apsolutno načelo i da predmetni nacionalni propisi imaju za cilj osigurati predvidivost i transparentnost hipotekarnog sustava, što je važan razlog u općem interesu, pa su iz toga razloga oni opravdani.
- 30 Valja napomenuti da država članica ima pravo poduzimati potrebne mjere kako bi osigurala da hipotekarni sustav jasno i transparentno propisuje međusobna prava hipotekarnih vjerovnika kao i prava hipotekarnih vjerovnika kao cjeline s obzirom na druge vjerovnike. Kako se hipotekarni sustav uređuje zakonom države u kojoj se nalazi založena nekretnina, zakon te države određuje i način osiguravanja postizanja tog cilja.

- 31 Ni austrijska vlada ni stranke glavnog postupka nisu Sudu podnijele svoja očitovanja. Međutim, čak i ako se pretpostavi da su propisi poput onih u glavnom postupku namijenjeni postizanju tog cilja, ti propisi omogućavaju nižerangiranim vjerovnicima da točan iznos višerangiranih dugova odrede i vrijednost osiguranja koje im je ponuđeno procijene samo uz određenu nesigurnost u pogledu onih vjerovnika čiji su dugovi izraženi u stranoj valuti.
- 32 Nadalje, valja napomenuti da nacionalni propisi poput onih u glavnom postupku sadržavaju element nesigurnosti koji može ugroziti postizanje gore opisanog cilja. Kao što je navedeno u točki 5. ove presude, austrijski propis dopušta da se vrijednost hipoteke izrazi u odnosu na cijenu čistog zlata. Međutim, kao što je nezavisni odvjetnik naveo u točki 14. svog mišljenja, cijena zlata trenutačno podliježe fluktuacijama na jednak način kao i vrijednost strane valute.
- 33 Iako je Komisija na raspravi navela da se prema informacijama kojima raspolaže ta odredba zakonodavstva više ne koristi, ostaje činjenica da ona nije službeno ukinuta.
- 34 S obzirom na prethodna razmatranja, na pitanje nacionalnog suca treba odgovoriti da su članku 73.b Ugovora protivni nacionalni propisi poput onih u glavnom postupku, koji određuju da se hipoteka kojom se osigurava dug plativ u valuti druge države članice upisuje u nacionalnoj valuti prve države članice.

Troškovi

- 35 Troškovi finske, portugalske i švedske vlade i Komisije, koje su Sudu podnijele svoja očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje je Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) uputio rješenjem od 27. svibnja 1997., odlučuje:

Članku 73.b Ugovora protivni su nacionalni propisi poput onih u glavnom postupku, koji određuju da se hipoteka kojom se osigurava dug plativ u valuti druge države članice upisuje u nacionalnoj valuti prve države članice.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 16. ožujka 1999.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: njemački